

בעניין: [REDACTED]

נגד

מנהל אגף בכיר מעונות יום ומשפחתונים לגיל הרך (הממונה).

החלטה

בפנינו ערר לפי ס' 55 לחוק הפיקוח על מעונות יום לפעוטות, התשע"ט-2018 (להלן – חוק הפיקוח) על החלטת הממונה מיום 17 במאי 2022 שלא לאשר את העסקת העוררת במעונות-יום לפעוטות.

ביום 20 ביולי 2022 בחנה הוועדה את הערר, ומצאה שיש מקום להחליט על עיכוב ביצוע של החלטת הממונה.

באשר לדחיפות בקבלת החלטה על עיכוב ביצוע. אנחנו מצויים בסוף חודש יולי, כאשר המעונות נערכים לפתיחת שנת הלימודים הבאה ולגיוס צוות. מעונות היום עושים מאמצים שלא להשאיר תקן פנוי ללא שיבוץ, ולכן ערר ללא מענה משמעו - חשש ממשי שהעורר, כמעט תמיד עוררת, ימצא את עצמו ללא אפשרות לחזור למקום עבודה אם יתקבל הערר.

החלטת הממונה התקבלה נוכח תיק חקירה הקיים לעוררת בחשד לתקיפה סתם - חסר ישע ע"י אחראי – סעיף 382(ב) בחוק העונשין, התשל"ז-1977 בחודש מרץ 2022.

עד להחלטה הועסקה העוררת במעון [REDACTED]

טענות הערר

בערר נטען, כי תיק החקירה נפתח בהמשך לחקירת תלונה שהוגשה למשטרה כנגד עובדת אחרת. באשר לחקירת המשטרה, נטען בערר כי במהלך חקירתה באזהרה, העוררת לא עומתה עם ראיות כלשהן, נשאלה שאלות כלליות בלבד על עבודת המעון, ואף לא הוצג בפני העוררת חשד המתייחס לאירוע מסוים. עוד נטען שעל אף שבחקירת המשטרה הבהירה העוררת בתשובה לשאלת החוקרים, כי היא מוכנה לצפות בתייעוד המצולם – תיעוד כאמור לא הוצג בפניה. עוד נטען, כי העוררת תשתף פעולה עם כל חקירה בעניין, וכן כי לא נפל פגם בהתנהלותה.

נטען כי עולמה של העוררת חרב עליה בשל החקירה, והשבר העמיק כאשר נאמר לה כי לא תוכל לחזור לעבודתה בגן "עד שחפזתה תצא לאור".

הערר מפרט על אודות מצבה האישי והמשפחתי של העוררת, ומוסיף כי היא בחרה לעבוד בחינוך מתוך אהבה לתחום ולילדים, ואף הסכימה לעבוד בשכר מינימום על אף שכישוריה והשכלתה מאפשרים לה למצוא עבודה בשכר גבוה יותר משמעותית.

לערר צורף מכתבה של מנהלת מעון [REDACTED] מיום 4 במאי 2022 למנהל אגף ביטחון ארצי במשרד החינוך, המפרט כי מדובר בעובדת טובה ומכבדת, אהובה ע"י ההורים והילדים, וכי להערכת המנהלת היא אינה מעורבת בכל מעשה או התנהגות שנעשתה כדי להרע או לגרום חוסר נוחות לילד.

עיקרי נימוקי ההחלטה

המקרה מעלה סוגיות רוחב רבות הנובעות מייחודו של חוק הפיקוח, המורכבויות הכרוכות ביישום של חוק חדש, תיאום בין רשויות המדינה השונות, וכל זאת תוך כדי שינוי כללי של התייחסות המדינה למעונות היום. הוועדה תאיר רק את המעט הדרוש להחלטה על עיכוב ביצוע בלבד, מבלי להעמיק.

- ס' 15 לחוק הפיקוח מקנה לממונה סמכות רחבה מאוד וחריגה ביחס להעסקת עובדים במעונות יום; ומחייב את הממונה לאשר באופן ממשי העסקת כל עובד, ובמסגרת זאת לאור כי לא הורשע ולא תלויים ועומדים נגדו הליכים פליליים בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין זה ראוי שיועסק במעונות יום.

כדי לסייע לממונה בהפעלת שיקול הדעת, נקבע נוהל בדיקת רישום פלילי לצורך הנפקת רישיון הפעלה למעון יום (להלן – נוהל רישום פלילי).

תחת ההגדרה של "הליכים הפליליים" נכנסת קשת רחבה של הליכים, מפתחות תיק חקירה ועד הליך פלילי המתנהל בבימ"ש. בעוד שהרשעה בדין מניחה בפני הממונה מצג עובדתי חלוט, כתב אישום מציג מצג עובדתי שנטען לאחר חקירה ובדיקה של מערכות אכיפת החוק, ואילו תיק חקירה יציג גם תלונה בשלבי בדיקה וחקירה שונים שאיננו יכולים להבחין ביניהם. במימוש הסמכות אין ספק שיש מקום להבחין בין מקרה בו מדובר בהרשעה לעומת "הליכים פליליים" בחשד לביצוע עבירה כאמור. המשמעות היא ששיקול הדעת וההליכים לקבלת החלטה אשר מצופה מהממונה להפעיל ולקיים קודם לקבלת החלטה שונים כאשר בסיס להחלטה הוא הרשעה קיימת, כתב אישום או תלונה במשטרה, אלא שנוהל רישום פלילי אינו מבחין בין המקרים.

- הממונה נסמך, כך לפי סעיף 24-25 בתגובתו, על חזקה לפיה ביחס לכל עבירה המופיעה בחלק א' לנוהל הרישום הפלילי, אפילו הנחשד בה לא ראוי שיועסק במעון יום, וזאת מפאת מהותה וחומרתה של העבירה. עוד עולה מסעיף 37 בתגובה כי לפי הממונה, על המבקש את ההעסקה, גם אם הוא רק חשוד, מוטל הנטל להפריך את החזקה כאמור.

- לא נעלם מעיני הוועדה כי מדובר בתיק חקירה בחשד לביצוע עבירה המצויה בחלק א' לנוהל רישום פלילי. אלא שהנוהל כאמור אינו מבחין בין מקרה בו מדובר בהרשעה חלוטה לבין מקרה בו רק הוגשה תלונה במשטרה.

- ממועד האירוע שנחשד כעבירה ועד להחלטת הממונה עברו כ-4 חודשים. עם זאת, לא הוצג ע"י הממונה פירוט או מידע אודות האירוע עצמו, ואפילו לא אודות החומרים עליהם התבסס לצורך מתן החלטתו או התגובה לערך. הממונה הסתפק באמירה כללית בסעיף 38 לתגובה בזו הלשון: "החלטת הממונה שלא לאשר את העוררת התקבלה לאחר שהממונה אסף מידע מהמשטרה בדבר מצב תיק החקירה בעניין העוררת". על הממונה מוטל תפקיד מורכב ועדין הנדרש לייצר מערך הגנה נטול סיכונים עד כמה שניתן סביב פעוטות שיכולת הדיבור והתנועה שלהם עדיין לא הבשילו, תוך פגיעה מינימלית בחופש העיסוק של עובדים בשכר נמוך, נשים בד"כ.

יצוין, כי הוועדה ערה לכך שמשרד החינוך שקיבל לידי רק לאחרונה את האחריות למעונות היום עושה עבודה רבה כדי לשכלל את מערך בחינת העסקתם של עובדים לפי ס' 15 לחוק.

במקרה שלפנינו, כפי שפורט לעיל, הממונה לא הציג התייחסות ספציפית למקרה המסוים, אלא טענות עקרוניות בלבד המתאימות על פניו לכל מקרה בו יפתח תיק חקירה בעקבות תלונה על עבירה המפורטת בסעיף א' לנוהל.

הוועדה גם לקחה בחשבון את המלצת מנהלת המעון, מעון שהוא חלק מרשת מעונות ותיקה.

החלטה

1. הוועדה מחליטה על עיכוב ביצוע להחלטת הממונה עד ליום 31 בדצמבר 2022 ביחס לכלל מעונות היום המופעלים על ידי [REDACTED].
2. התיק יובא לדיון בפני הוועדה בהקדם – במהלך הישיבה הקבועה ליום 21 בספטמבר 2022 או במועד הנדחה. הצדדים רשאים להשלים את טענותיהם בכתב עד 10 ימים קודם למועד שייקבע לדיון.

ניתנה היום, י"ד אב תשפ"ב, 11 באוגוסט 2022.

גבי דבורה מינץ
חברה

ענת חיים, עו"ד
יו"ר

אברהם שגיא-שורץ, פרופ'
חבר